

ELEKTRON O'QUV AMALIYOTLAR

Musoyeva Durdona Shaxobjon qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari Universiteti Roman–german filologiyasi fakulteti Fransuz filologiyasi 2201 guruh talabasi.

Annotatsiya: *Keyingi paytlarda darslik va o'quv qo'llanmalar yaratishga yangicha yondoshuvlar paydo bo'lmoqda. Bu borada elektron o'quv adabiyotlarini yaratish o'zining ijobiy pedagogik samaralarini bermoqda.*

Kalit so'zlar: *elektron darsliklar, yarimedia kitoblar, gipermedia kitoblar, intellektual kitoblar, telemedia kitoblar, kibernetik kitoblar, elektron nashr, elektron o'quv nashri, elektron uslubiy qo'llanma, elektron o'quv qo'llanmalar.*

Elektron kitob (multimedia kitob, yarim media kitob, giporemedia kitob, intellektual kitob, telemedia kitob, gibernetik kitob)lar, elektron nashr, elektron ta'lim resurslari, elektron shakldagi o'quv–uslubiy materiallar, elektron o'quv nashri va shu kabilarning ahamiyati beqiyos.

Elektron darslik— bu an'anaviy darslikdan farqli o'laroq, fanga oid tegishli materiallarni dinamik talqinda ya'ni foydalanuvchi e'tiborini jalb qiluvchi turli ranglardan multimedia, audio va video animatsiyalar, giper murojaatlardan o'rinli foydalangan holda tuzilgan yoxud dasturlashtirilgan darsliklar. U kompyuter texnologiyasiga asoslangan o'quv uslubini qo'llashga, mustaqil ta'lim olishga hamda fanga oid o'quv materiallari, ilmiy adabiyotlarning har tomonlama samarali o'zlashtirilishiga mo'ljallangan adabiyot. Shuningdek, u muayyan tanning o'quv hajmini to'liq qamragan va masofaviy o'qitish hamda mustaqil o'rganish uchun kompyuter texnologiyalariga asoslangan bo'lib, unda materiallar (o'quv va ilmiy materiallarfaqat virtual (matn) shakiida, o'quv materiallari esa virtual (matn) va ikki o'lchamli grafik shaklida) multimedia elementlari, ya'ni ma'lumot ikki-uch o'lchamli grafik ko'rinishida, video, animatsiya va qisman virtual (mam) shaklida, obyektlarga nisbatan harakatlanish tasavvurini ifodalaydigan shaklda yaratiladi.

Elektron kitoblarni yaratish ta'lim tizimiga CD-ROM va multimedia texnologiyalarining keng joriy qilinishi, elektron o'quv adabiyotlarining ishlab chiqilishiga va ularning ta'lim-tarbiyada samarali qo'llanishiga katta imkoniyatlar yaratish jarayonidan iborat bo'ladi.

Elektron kitoblar to'rtta yo'nalishdan iborat bo'ladi. Ular: qomusiy; ma'lumot beruvchi; o'qituvchi; imtihon oluvchi.

Elektron kitoblar axborot turlari va ularni foydalanuvchiga yetkazib berish bilan shug'ullanadi. Bunda multimediali kitoblar - bu axborotlarni bitta axborot tashuvchi vositasiga jamlagan bo'lib, u matnli, ovozli, statik, dinamik va videotasvirli ma'lumotlardan tashkil topgan bo'ladi.

Yarimedia kitoblar- bu multimedia kitoblardan farqli ravishda ma'lumotlarni yetkazib berishda turli vositalarning kombinatsiyasidan foydalanuvchi kitoblar.

Gipermedia kitoblar- bu multimedia!! kitoblarning takomillashgan shakli bo'Mib, bunda foydalanuvchi asosiy matndan tashqari turli qo'shimcha manbalarga ham (sharhlarga, atamalarning izohlariga,tuzatishlariga) murojaat qilishi mumkin.

Intellektual kitoblar - bu imtihon oluvchi kitoblarga o'xshash bo'lib, bunda ta'lim oluvchilarning qobiliyatlari, bilim darajalari maxsus testlar yordamida ularning kompyuter bilan muloqot jarayonida aniqlanadi va baholanadi.

Telemedia kitoblar - bu telekommunikatsiya vositalari yordamida masofadan o'qitishga xizmat qiluvchi kitobdir.

Kibernetik kitoblar - bu matematik modellashtirish vositalari yordamida hodisalarni va obyektlarni har tomonlama o'rganish va tadqiq qilishga yordam beruvchi kitobdir.

Elektron ta'lim resurslari - bu muayyan fan bo'yicha yaratilgan elektron o'quv qo'llanma, elektron ko'rsatmalar, elektron ma'tumotnomalar, lug'atlar, virtual stendlar, multimediali vositalar va boshqa elektron nashrlar majmuasidir.

Elektron nashr - bu grafikli, matnli, raqamli, nutqli, mustaqil, video-foto va boshqa axborot obyektlari majmuasidan iborat bo'lib ular elektron axborot tashuv vositalari yoki kompyuter tarmog'i orqali taqdim etishga mo'ljallangan.

Elektron o'quv nashri - bu ta'lim oluvchilar tomonidan egallashi lozim bo'lgan bilimlar, ko'nikmalar va malakalarni ijodiy va faol ravishda o'zlashtirishiga ko'maklashuvchi nashr bo'lib, u ilmiyamaliy bilim sohasiga mos ravishdagi tizimlashtirilgan o'quv materialini o'z ichiga oladi.

Elektron uslubiy qo'llanma -- bu ta'lim-tarbiya ja'rayontdagi pedagogik tajriba (amaliyot)ni umumlashtirish va uzatish hamda ta'lim-tarbiyaviy faoliyatning yangi modellarini shakllantirish va tarqatishga mo'ljallangan nashr.

Elektron o'quv qo'llanma - bu muayyan fanning o'quv rejasidagi vaqt va o'quv dasturidagi ma'lumot hajmini qisman yoki to'liq qamragan va fanni o'rganishga tegishli ma'lumotni to'liq adaptatsiya qila olgan masofaviy o'qitish va mustaqil o'rganish uchun mo'ljallab tayyorlangan nashr.

Elektron o'quv qo'llanmalar

Multimediali elektron o'quv qo'llanmalar yaratishda zamonaviy

axborot texnologiyalaridan kompleks foydalanishning quyidagi jihatlariga asosiy e'tibor qaratiladi:

1. Ichma-ich joylashgan turli bo'g'inlar va rangli bezaklarda giper murojaatlardan foydalanish.

2. Ma'lumotlarni tasvirlashda turli xil rangli bezaklardan foydalanish.

3. Audio va video effektlar va ularni boshqarishning samarali metodlaridan foydalanish.

Multimedia muhitida elektron o'quv qo'llanmalar ishlab chiqarish uzoq muddatli va katta mablag'larni talab qiluvchi jarayondir. Shuning uchun ham multimedia muhitida elektron o'quv qo'llanmalarni yaratishning barcha bosqichlarini hamda har bir bosqichida qabul qilinish i mumkin bo'lgan qarorlarni oldindan belgilab olish maqsadga muvofiqdir. Bunda quyidagi bosqichlarni bajarish zarur bo'ladi:

● tanlash bosqichida multimedia muhitida ko'rsatishi kerak bo'lgan o'quv fani tanlanadi;

● tayyorgarlik bosqichida kurs matni yozish, ko'rgazmali va malumotli materiallarni tayyorlash. interfeys eskizlarini va o'quv dasturining ssenariylarini yaratish mo'ljallanadi;

● asosiy bosqichda elektron o'quv qo'llanmani bevosita yaratish bo'yicha ishlar amalga oshiriladi;

● yakunlovchi bosqichda elektron o'quv qo'llanmani testdan o'tkazish va maqomiga yetkazish ishlari amalga oshiriladi. Bu bosqichda o'quv materialining qurilmasi yoki tuzilmasi ishlab chiqiladi, shuningdek, foydalanuvchi bilan o'zaro aloqa mexanizmi loyihalashtiriladi. Asosiy va qo'shimcha elementlar ajratiladi, axborotli bloklarning ierarxik tuzilmasi yaratiladi. Foydalanuvchi interfeysi, alohida bloklar va ekranlar o'rtasidagi asosiy aloqalar ishlab chiqiladi.

Xulosa qilib aytganda, hozirgi zamon texnologiyalari jadal ravishda rivojlanishda davom etmoqda. Bu albatta ta'lim tizimi va uning sifatiga ham albatta ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ilgarilari soatlab tayyorlangan materiallarni hozirgi kunda bir necha daqiqada ham tez ham sifatli tayyorlanyapti.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

J.Hasanboyev, X. A. To'raqulov, I. Sh. Alqarov, N. O'. Usmonov "Pedagogika". Toshkent 2011.

Vikepediya lug'ati.